

N:o 11.

Ank. till Riksdagens kansli den 8. febr. 1889, kl. 1 e. m.

Utlåtande, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer och torrläggning af vattensjuka marker samt angående vilkoren för sådana statsbidrags åtnjutande.

(R. A.)

Uti Kongl. Maj:ts proposition om statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t, i sammanhang med afgifvet förslag till reglering af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel, hos Riksdagen gjort framställning om de anslag, hvilka Kongl. Maj:t ansett böra beviljas för utförande af väganläggningar och vägförbättringar, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer samt arbeten för torrläggning af sådana vattensjuka marker, som, utan att kunna med fördel odlas, sprida frostsador öfver omgifvande nejd; och får statsutskottet härmed afgifva utlåtande ej mindre öfver Kongl. Maj:ts öförmälda förslag än ock öfver de i nedannämnda enskilda motioner gjorda framställningar i enahanda och dermed sammanhang egande ämnen.

A. Väganläggningar och vägförbättringar.

1:o.

För *anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar* har Kongl. Maj:t i sin ofvauberörda proposition till Riksd. Prot. 1889. 4 Saml. 1 Afd. 9 Häft.

position angående statsverkets tillstånd och behof föreslagit, att Riksdagen måtte för år 1890 bevilja 600,000 kronor.

Härjemte har i en inom Andra Kammaren af herr *E. Olsson* i Kyrkebol väckt motion (n:o 90) hemstälts, att Riksdagen till bidrag för ifrågavarande arbeten för år 1890 måtte bevilja ett extra anslag af 800,000 kronor.

Af det vid nyssnämnda proposition fogade statsrådsprotokoll öfver civilärenden den 12 sistlidne januari inhemtas, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i underdånig skrifvelse af den 6 november 1888 afgifvit generalförslag rörande beloppen af de anslag, som styrelsen ansåge böra af Riksdagen äskas för år 1890 till understödjande af allmänna väg- och vattenbyggnadsarbeten samt dervid beträffande anslaget till anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar, med anmälan att ofvan nämnda dag funnes i styrelsens arkiv inneliggande flera planer till dylika arbetsföretag än som kunde med de för innevarande år för ändamålet anvisade medel bringas till utförande, hemställt att, enär såväl nya väganläggningar som förbättringar af gamla vägar mångenstädes vore mycket behöfliga samt det förty icke vore att emotse någon minskning i beloppet af de statsbidrag, som till dylika arbeten komme att begäras, samma belopp, som för innevarande år dertill af Riksdagen anvisats, eller 600,000 kronor, måtte jemväl för år 1890 beviljas.

Utskottet har inhemtat, att vägbyggnadsfonden för år 1888 sålunda fördelats, att till sammanlagdt 49 arbeten med en väglängd af 344,221 kilometer och en beräknad kostnad af 924,227 kronor anslag beviljats till följande belopp för företag inom nedannämnda län, nemligen:

inom Stockholms	län	kr.	8,400: —
» Södermanlands	»	»	2,700: —
» Östergötlands	»	»	39,300: —
» Jönköpings	»	»	36,400: —
» Kronobergs	»	»	14,000: —
» Blekinge	»	»	9,400: —
» Kristianstads	»	»	34,900: —
» Hallands	»	»	47,000: —
» Göteborgs och Bohus	»	»	41,000: —
» Elfsborgs	»	»	14,800: —
» Skaraborgs	»	»	10,600: —
» Vermlands	»	»	50,600: —
» Örebro	»	»	9,900: —

Transport kr. 319,000: —

		Transport	kr. 319,000: —
inom Vestmanlands	län	»	14,000: —
» Kopparbergs	»	»	22,700: —
» Gefleborgs	»	»	23,400: —
» Vesternorrlands	»	»	76,900: —
» Jemtlands	»	»	23,200: —
» Vesterbottens	»	»	51,800: —
» Norrbottens	»	»	69,000: —

Summa kr. 600,000: —

Beträffande fördelningen af vägbyggnadsfonden för innevarande år 1889 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit, att till sammanlagdt 46 arbeten inom 14 olika län, beräknade till en kostnad af 874,462 kronor, måtte anvisas 572,800 kronor och fondens återstod 27,200 kronor reserveras till framtida fördelning.

Anslag hafva begärts, men ej ännu kunnat af styrelsen föreslås till utförande af vägarbeten, för hvilka, enligt fullt granskade planer och gillade förslag, kostnaden beräknats till kr. 2,262,862: —
 hvartill kommer kostnaden för sådana vägföretag, till hvilka understöd begärts, men för hvilka arbetsplanerna ännu ej kunnat af styrelsen granskas » 264,027: —

kostnaden för väg- och arbetsplaner, som efter fördelningen af fonden för år 1889 hos styrelsen kvarligga, utgör således kr. 2,526,889: —

Ifrågavarande anslag, som för åren 1882 och 1883 varit bestämdt till 300,000 kr. årligen, höjdes för åren 1884 och 1885 till 400,000 kr. samt för åren 1886 och 1887 till 500,000 kr., allt årligen. År 1887 bestämde Riksdagen detsamma för år 1888 till 600,000 kr., hvarvid anslaget bibehållits äfven för år 1889. Vägbyggnadsfonden har således på en jämförelsevis kort tid steg för steg ökat till dubbla beloppet, och utskottet har ej funnit skäl vara för handen att nu åter höja detsamma.

Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen må, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag och utan afseende å herr E. Olssons motion, för år 1890 såsom bidrag för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar anvisa ett belopp af 600,000 kronor.

B. Bro- och hamnbyggnader samt vattenkommunikationer.

2:o.

Till *understödjande af brobyggnader och mindre hamnbyggnader samt upprensning af åar och farleder* har Kongl. Maj:t föreslagit, att Riksdagen måtte för år 1890 anvisa samma belopp, som för åren 1883—1889 beviljats, eller 100,000 kronor.

Af statsrådsprotokollet inhemtas, att kongl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen nu, liksom tillförene skett, ifrågasatt en förhöjning af detta anslag.

Hvad styrelsen till stöd härför i sitt generalförslag anført, har visserligen syntts statsrådet och chefen för civildepartementet icke sakna sin betydelse, men likväl ej innefatta fullt giltig anledning att för närvarande vidtaga någon förhöjning af anslaget.

Utskottet har inhemtat, att detta anslag för år 1888 utgått med hela sitt belopp till fyra brobyggnadsföretag.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, till understödjande af brobyggnader och mindre hamnbyggnader samt upprensning af åar och farleder för år 1890 anvisa 100,000 kronor.

3:o.

Öfver en inom Första Kammaren af herr Victor Ekenman väckt motion (n:o 31), om anslag till Carlshamns stad för utförande af hamnarbeten derstädes, kommer Utskottet framdeles att afgifva yttrande; hvilket Utskottet härmed får för Riksdagen anmäla.

C. Frostminskningsföretag.

4:o.

Till understödjande medelst anslag utan återbetalningsskyldighet af *torrläggning utaf sådana vattensjuka marker, som, utan att kunna med fördel odlas, sprida frostsador öfver omgifvande nejd* har Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen äskat anvisande för år 1890 af 50,000 kronor.

Af statsrådsprotokollet inhemtas, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ansett anledning icke förefinnas att nu ifrågasätta någon förhöjning af detta anslag, som af 1888 års Riksdag bestämdes till samma belopp, som nu begärts.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, för understödjande, medelst anslag utan återbetalningsskyldighet, af torrläggning utaf sådana vattensjuka marker, som, utan att kunna med fördel odlas, sprida frostsador öfver omgifvande nejd, för år 1890 anvisa 50,000 kronor.

5:o.

I afseende å *vilkoren för erhållande och tillgodonjutande af de här ofvan omförmälda statsbidrag* samt angående *kontrollen derå, att arbetena utföras enligt fastställda planer* har Kongl. Maj:t föreslagit en, om ock mindre väsentlig förändring.

Statsrådet och chefen för civildepartementet har nemligen erinrat, hurusom bland de nu gällande, i Riksdagens skrivelser den 27 april 1881 (n:o 69) och den 11 juni 1883 (n:o 67) intagna vilkoren för erhållande och tillgodonjutande af bidrag af de medel, hvarom i nästföregående punkter är fråga, förekomme äfven den bestämmelsen att de arbetsföretag, för hvilkas utförande statsbidrag beviljats, skulle vara påbörjade senast under loppet af året näst efter det, hvarunder medlen blifvit af Riksdagen anvisade, vid påföljd, om det försummades, att det beviljade beloppet reserverades till Riksdagens förfogande. Ett statsbidrag, som t. ex. beviljats från de medel, som 1888 års Riksdag anvisat för år 1889, skulle således indragas till statsverket, derest icke arbetsföretaget påbörjades före slutet af år 1889. Blefve statsbidraget icke af Kongl. Maj:t beviljadt förr än närmare slutet af året — hvilket särskildt ofta vore fallet med bidrag till frostminskningsföretag, då ansökning derom inkomme under årets senare hälft — måste företaget, huru kort tid än återstode till årets slut, ovilkorligen före samma års utgång påbörjas, såvida vederbörande skulle få åtnjuta det beviljade understödet. I olikhet häremot funnes för odlingslånen endast stadgadt att det kontrakt, som om arbetets utförande upprättades mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och intressenterna i företaget, skulle innefatta förbindelse för dessa att påbörja och fullborda arbetet

inom viss bestämd tid och att, om arbetet icke inom bestämd tid fullbordats, det skulle ankomma på Kongl. Maj:t att inställa utbetalningen af lånet och återfordra hvad deraf kunde hafva uppburits.

Att ofvan antydda bestämmelse kunde vålla betydande olägenheter har departementschefen ansett vara uppenbart. I anledning häraf och med erinran att den för odlingslån gällande bestämmelsen icke visat sig medföra någon olägenhet, hade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i underdånig skrifvelse den 4 nästlidne januari hemställt, att sist antydda stadgande äfven måtte blifva gällande i fråga om andra med statsbidrag understödda arbeten. Då en förändring, som möjliggjorde utsträckning af den i Riksdagens oförmälda skrivelser stadgade tiden för arbetenas påbörjande, syntes af behof påkallad, har departementschefen tillstyrkt att åt mom. 11 af de i Riksdagens skrifvelse den 27 april 1881 (n:o 69) stadgade villkoren måtte gifvas följande ändrade lydelse:

»De arbetsföretag, för hvilkas utförande statsbidrag beviljats, böra vara påbörjade inom tid, som i det om företagets utförande upprättade kontrakt eller af Kongl. Maj:t särskildt blifvit bestämd; kommande, då arbetet icke påbörjats inom den sålunda bestämda tidens förlopp, det beviljade beloppet att reserveras till Riksdagens disposition.»

I öfrigt har någon ändring i de nu gällande villkoren för åtnjutande af statsbidrag från ifrågavarande medel icke blifvit af Kongl. Maj:t ifrågasatt.

Deremot har i en af herr *A. Andersson* i Hakarp inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 62) erinrats, att anslaget till torrläggning af sådana vattensjuka marker, som, utan att kunna med fördel odlas, sprida frostsador öfver omgifvande nejd, under senare åren allt mindre och mindre anlitas, hvilket förhållande enligt motionärens förmenande härrörde deraf att arbetet kräfde så stora kostnader, att med det hittills utgående statsbidraget större delen af jordegare icke mågtade verkställa torrlägningsarbetet; och har motionären för den skull hemställt, att detta anslag måtte beviljas att utgå med hälften i stället för, såsom nu är bestämdt, högst en tredjedel af kostnaderna för ifrågavarande arbete.

Enligt utskottets åsigt är det, beträffande sådana, omedelbart gagn ej afseende arbeten som torrläggning af icke med fördel odlingsbar mark, för erhållande af någon visshet derom, att anslaget användes till sitt egentliga ändamål och att arbetet, sedan det utförts, behörigen underhålles, nödvändigt, att anslagsbeloppet ej tilltages högre än att den andel i kostnaden, den enskilde understödstagaren får vidkännas,

blifver tillräcklig för att utvisa ett verkligen befintligt och noggrant pröfvadt intresse å hans sida. Det torde vara på hänsynen härtill, det nu gällande stadgandet om proportionen mellan statsbidraget och intressentens egen kostnad stöder sig, och utskottet har ej ansett giltiga skäl förefinnas att tillstyrka rubbning härutinnan, så mycket mindre som erfarenheten visat, att, äfven med det nu gällande vilkoret, anslag under nästlidna år, då fonden utgjorde 100,000 kronor, anvisats till belopp af 88,880 kronor.

På grund häraf får utskottet, som ej har något att erinra mot Kongl. Maj:ts här ofvan omförmälda förslag, hemställa,

att, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, men utan afseende å herr A. Anderssons motion, Riksdagen må besluta, att de allmänna vilkor och föreskrifter för erhållande och tillgodonjutande af statsbidrag till väganläggningar och vägförbättringar, brobyggnader och mindre hamnbyggnader, upprensning af åar och farleder samt torrläggning af sådana vattensjuka marker, som, utan att kunna med fördel odlas, sprida frostsador öfver omgifvande nejd, äfvensom angående kontrollen derå, att arbetena utföras enligt fastställda planer, hvilka finnas intagna i Riksdagens skrivelser till Konungen af den 27 april 1881 (n:o 69) och den 11 juni 1883 (n:o 67) fortfarande skola blifva gällande, endast med den ändring att mom. 11 af de i Riksdagens skrivelse den 27 april 1881 (n:o 69) stadgade vilkoren erhåller följande ändrade lydelse:

»De arbetsföretag, för hvilkas utförande statsbidrag beviljats, böra vara påbörjade inom tid, som i det om företagets utförande upprättade kontrakt eller af Kongl. Maj:t särskildt blifvit bestämd; kommande, då arbetet icke påbörjats inom den sålunda bestämda tidens förlopp, det beviljade beloppet att reserveras till Riksdagens disposition.»

6:o.

Öfver en inom Andra Kammaren af herr *C. G. Bergendahl* väckt motion (n:o 30), angående ändring i vilkoren för lån ur *odlingslåne-*

fonden, kommer utskottet framdeles att afgifva yttrande; hvilket utskottet härmed får för Riksdagen anmäla.

Stockholm den 8 februari 1889.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Sammandrag af de uti statsutskottets utlåtande n:o 11 tillstyrkta statsbidrag för väganläggningar och vägförbättringar, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer samt torrläggning af vattensjuka marker.

	Anslag	
	Kronor	öre
A.) <i>Väganläggningar och vägförbättringar.</i>		
Till <i>fond</i> för <i>anläggning</i> af nya samt <i>förbättring</i> eller <i>omläggning</i> af <i>bäckiga</i> eller <i>eljest</i> mindre <i>goda vägar</i>	600,000	—
B.) <i>Bro- och hamnbyggnader samt vattenkommunikationer.</i>		
Till <i>fond</i> för <i>understödjande</i> af <i>brobyggnader</i> och <i>mindre hamnbyggnader</i> samt <i>upprensning</i> af <i>där</i> och <i>farleder</i> ...	100,000	—
C.) <i>Frostminskningsföretag.</i>		
Till <i>fond</i> för <i>understödjande</i> af <i>torrläggning</i> utaf sådana <i>vattensjuka marker</i> , som, utan att kunna med fördel <i>odlas</i> , <i>sprida frostsador</i> öfver <i>omgifvande nejd</i>	50,000	—
Summa kronor	750,000	—